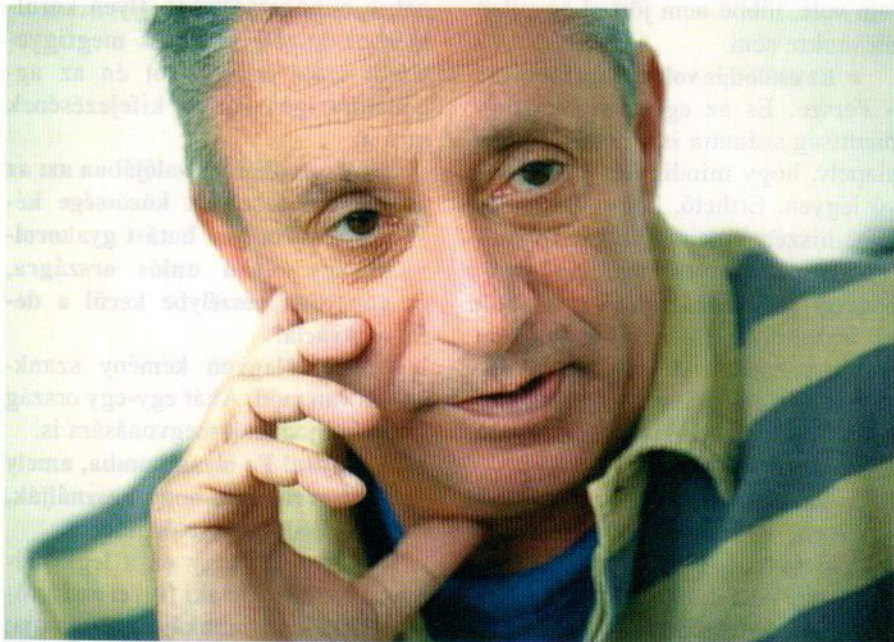

Lelki expedíció Srí Lankára

Az esélyút

Először a 168óra.hu írt még májusban arról, hogy Vaskuti Pál pszichológus vezetésével különleges pszichoterápiás csoport indul Srí Lankára. A szigetországban lelki problémákkal, beilleszkedési zavarokkal küszködő kamaszoknak adnak gyógyulási esélyt az élményterápia módszerével. A Chance Program résztvevői nemrég tértek haza: lelki expedíciójuk a vártnál is sikeresebbnek bizonyult. SÁNDOR ZSUZSANNA írása.

KOVÁCSZKY DANIEL FELVÉTELE

Vaskuti Pál: Nincs reménytelen helyzetű fiatal

A pszichológus is lehet függő, noha Vaskuti Pál szenvedélye csöppet sem káros.

– Srí Lanka-függő lettem – mosolyog budai rendelőjében a gyermekpszichológus, családterapeuta, aki nyolc éve jár rendszeresen a szigetországba.

Vaskuti az első hazai „élményte-

rapiás módszer” megalkotója: júniusban lelki sérült, antiszociális fiataloknak szervezett három hónapos utat Srí Lankára. Nem luxusutazás volt, nem is átnevelő tábor elkényeztetett ifjaknak. Talán inkább utolsó esély olyan tinédzsereknek, akikről már lemondtak a hazai szakellátó intézmények. Ugyanakkor segítség

nélkül akár bűnözővé is válhatnak, esetleg pszichiátriai otthonokba kerülnének. A „kezelhetetlen kamaszok” nemrég tértek haza, s úgy tűnik, kint többet gyógyultak, mint itthon évek alatt.

– Nálunk alapelv: nincs reménytelen helyzetű fiatal. Nincs elrontott élet. Csak esélyt kell adni a változásra ezeknek a gyerekeknek. Ki kell emelni őket egy időre abból a környezetből, amelyben megbetegedtek. Az új kulturális, társadalmi közegben kénytelenek alkalmazkodni, elfogadtatni magukat. A régi, deviáns viselkedési módok ott nem működnek. Új, egészségesebb személyiséget kell kialakítaniuk – magyarázza a pszichológus.

De vajon miért éppen Srí Lankát választotta terápiás helyszínül?

A történet 2004 decemberében indult, amikor a szigetországban hatalmas szökőár pusztított. A cunaminak több tízezer halálos áldozata volt, rengetegen elvesztették szeretteiket. Magyarországon is segélyakciókat szerveztek. Vaskuti Pál akkor önként felajánlotta segítségét. Szakmai válságstábot is összehívott. Speciális „családegyesítési” programot dolgoztak ki: kint felépítenének egy HELP-falut, ahol a gyerekeiket elvesztett házaspárok és az árván maradt kicsik összeköltözhetnek és együtt élhetnek.

Az ötlet meglepőnek tűnhet, de a Srí Lanka-i emberek életszemlélete teljesen más, mint a miénk. Többségük buddhista, a reinkarnációban hisznek, a halálhoz is másként viszonyulnak. Számukra természetes, hogy elvesztett gyerekeik helyett mások árváit neveljék fel. Hisz az életnek mennie kell tovább.

A HELP-falu megvalósításához a magyar Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány nyújtott támogatást. Vaskuti vezette a programot: az építkezésekhez drogos pácienseit hívta segítségül. Az első srác, aki vele utazott, intézetben nőtt fel, s a heroinról próbált leszokni. Kint

közösen építette a házakat a Srí Lanka-i nyomorgókkal. A helyiek megszerették, befogadták. Rengeteget változott a fiú. Miután hazajött, új életet kezdett, a kábítószeret elhagyta, tanult, munkahelye lett, családot alapított. A legjobb barátja, akivel azelőtt együtt narkóztak, nem ment Srí Lankára. Nem sokkal később túladagolásban meghalt.

Idén nyáron indították Vaskutiék az első nyilvánosan is meghirdetett útjukat kilenc fiatallal. Nemcsak diagnózis alapján válogatták őket. Azt is vizsgálták, mennyire elszántak a gyógyulásra. Szigorú terápiás szerződést kötöttek velük: aki kint drogozik, alkoholt fogyaszt, azt azonnal visszaküldik Magyarországra. A csoport minden tagját egy-egy „mentor” kísérte. A nap huszonnégy órájában vigyáztak védenekikre. A segítők között akadt szociológus, pedagógus, sőt, egy fodrásznő is, aki korábban maga is

drogozott, de képes volt önerőből talpra állni.

A HELP-falu mellett laktak, négyszáz méterre az Indiai-óceántól. Dzsungel és pálmafák, az óceán partjáról csak a végtelen hullámokat látni: itt senki nem érezheti magát bezárva. Jellemző a szingaléz lakosok mentalitására, hogy a helyi börtönre kiírták: „A börtönlakó is ember.”

Srí Lanka magyarul sugárzó, fénylő országot jelent. Bár hatalmas a szegénység, az emberek boldogabbak, a családok összetartanak. Náluk nincs nyugdíj, az ifjabb generációknak kötelességük gondoskodni az idősekről. A szülők viszont mindent megtesznek azért, hogy gyerekeiket taníthatassák. Óriási a presztízse a tanulásnak, nincs iskolai lógás. Reggelente a kicsik leborulnak a szüleik elé, aztán hófehér ruhában indulnak az iskolába.

Mondani sem kell, mekkora hatással volt mindez a pesti antiszociális

fiatalokra. Minden napjukat munkával kezdték, a helybeliek házait újíttották fel. Majd tanulás, egyéni és csoportterápiák következtek. Már néhány nap után érződött a változás.

Vaskuti Pál tizenhárom éves „mentoráltja” – nevezzük Ádámnak – a csoport legkisebb tagja volt. Örökbe fogadott gyerek, aki megszokta, hogy tehetséges nevelőszülei mindent megadnak neki. Bántó egoizmusával önértékelési zavarait lepellezte. Dühkitörései miatt állandóak voltak az otthoni konfliktusok, gyakran napokig ki sem mozdult a szobájából. Srí Lankán wakeboardozni járt vele Vaskuti. Az ottani edző annyira tehetségesnek találta a fiút, hogy felajánlotta neki: jöjjön vissza, tanítsák együtt vízi sportra a turistákat. A magányos magyar kamasz barátokra talált a szingalézek között. Sokan motoros futárként keresik ott a kenyerüket. Ádám, aki itthon semmit nem volt

A pesti srácok minden napjukat munkával kezdték

▶ hajlandó csinálni, kint hajnali négyre ment segíteni új barátainak. Főzött velük, az ételt a tuk-tukkal, a helyi motoros járgánnyal vitte a megrendelőknek. Később Ádám nevelőszülei is kimentek pár napra Srí Lankára. Boldogan mondták: nem ismernek rá a gyerekükre.

A magyar fiúk sokat beszélgettek a helyiekkal a cunamiról is. Egy férfi elmesélte, szerelme épp a vonaton ült, amikor a szökőár a szerelvényt felkapta. Egyetlen utas sem élte túl a katasztrófát. A kérges lelkű kamaszok megrendülten hallgattak.

A terápiás csoport tagja volt Péter is. A kallódó, deviáns srác itthon bűn-

cselekményeket is elkövetett. Anyjával annyira megromlott a kapcsolata, hogy szóba sem álltak egymással. Az asszony a Srí Lanka-i utazás előtt bevallotta Vaskuti Pálnak: már képtelen elviselni a fiát. Ezért is küldi külföldre. És a gyógy mód bevált. Péter több ezer kilométerre az otthonától, az árva szingaléz gyerekek között másként látott rá az életére, a szereteire. Leveleket írt az édesanyjának, telefonon hívta. Volt mit átbeszélniük és megbocsátaniuk egymásnak.

A deviáns fiatalokból igazi közösség kovácsolódott. Akadt, aki szegényebb családból jött, alig volt pár forintja. A többiek vetélkedőket

rendeztek: pénznyereményüket a győztesek felajánlották rászoruló társuknak. Egy roma is volt a csoportban. Jánost is örökbe fogadták, pótanyja imádta őt, de a gyerek szégyellte a származását. Provokatív, agresszív viselkedése miatt mindenhol kiközösítették. Kint, a barátságos ázsiaiak között azonban gyorsan oldódott a félelme. Az egyik terápiás csoportfoglalkozáson egyszer csak kijelentette: büszke a cigány-ságára. A csapat megtapsolta. Egy hónap után haza kellett volna jönnie, mert az anyja nem tudta tovább fizetni a kinntartózkodását. Vaskuti Pál és a mentorok pénzt gyűjtöttek, hogy János végig kint maradhasson velük.

Az esélyterápia a hazautazás után sem ért véget. A lelki expedíció tagjai utógondozásra járnak. Van, aki az internetfüggőségéből gyógyult ki, más a szuicid késztetéseitől szabadult meg. Az egyik srácról súlyos gátlásai miatt azt gondolták, hogy fogyatékos. Kint kiderült: nemcsak okos, de sziporkázó a humora. Ám ezt addig ő sem tudta magáról.

A Chance Program (Esély Program) újabb turnusa novemberben indul Srí Lankára. A chanceprogram. hu oldalukon még lehet jelentkezni. Sikerült az óceánnál bérelt házukat kibővíteni, így koedukált csoportot is elszállásolhatnak majd. Vaskuti Pál már szervezi a következő nagy utazást. Szponzorokat, támogatókat is keres, hogy minél több nincstelen fiatalnak is megadhassák az újrakezdés esélyét.

